

Zdzisław Świeboda

Pojęcie i rodzaje czynności egzekucyjnych sądu

Palestra 20/10(226), 48-54

1976

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W podsumowaniu — zagadnienia związane z zawarciem pojednania lub ugody przez pełnomocnika lub obrońcę sprowadzić można ogólnie do następujących wniosków:

- pełnomocnik lub obrońca mogą skutecznie zawrzeć pojednanie lub ugodę, gdy zastępują nieobecne strony, a pełnomocnictwo nie zawiera wyłączenia umocowania w tym względzie,
- jeżeli strony są obecne i zachodzą sprzeczności co do zawarcia pojednania lub ugody między nimi a pełnomocnikiem lub obrońcą, decydujące jest stanowisko tych stron.

Niniejsze rozważania na pewno nie ujmują całości tematu. Poruszają one kwestie, z jakimi niejednokrotnie spotykamy się w praktyce.

Pod adresem przyszłych rozstrzygnięć wypada postulować, aby w rozdziale k.p.k., który mówi o obrońcach i pełnomocnikach, umieszczony został przepis zezwalający na stosowanie do obrońcy przepisów o pełnomocniku w kwestiach dotyczących zawarcia przez niego pojednania lub ugody. Bo skoro przepisy k.p.k. zezwalają na zawarcie pojednania lub ugody, a jedną ze stron tych umów jest zawsze oskarżony, to obrońca, który reprezentuje jego interesy, powinien mieć wyraźne upoważnienie ustawy w tym względzie.

ZDZISŁAW ŚWIEBODA

Pojęcie i rodzaje czynności egzekucyjnych sądu

Na tle dotychczasowego dorobku nauki autor omawia pojęcie czynności procesowych oraz definiuje pojęcie czynności egzekucyjnych i określa ich rodzaje.

Postępowanie egzekucyjne zmierza do realizacji tytułu wykonawczego. Na całość tego postępowania składa się szereg czynności zwanych czynnościami egzekucyjnymi. Czynności te swoim charakterem odpowiadają czynnościom procesowym sądu. Stąd też przy rozważaniu pojęcia czynności egzekucyjnych niezbędne jest określenie pojęcia czynności procesowej.

Pojęcie czynności procesowej, wobec braku unormowania ustawowego, jest w nauce określane różnie. Jest tak dlatego, że kodeks w różnym znaczeniu używa określenia „czynność procesowa”.¹

Jak stwierdza W. Siedlecki,² przy określeniu definicji czynności procesowej należy wyjść od pojęcia istoty i funkcji procesu cywilnego. Proces cywilny jest bo-

¹ W. Siedlecki (Czynności procesowe, PiP 1951, nr 11, s. 688—724) dał szczegółowy przegląd nauki i dokładne uzasadnienie własnego stanowiska w tej materii, przy czym ten pogląd w nauce został w zasadzie przyjęty (por. np. M. Piekarski: Pozbawienie strony możliwości obrony swych praw w postępowaniu cywilnym, 1964, s. 109—112); E. Wengerek: Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych, 1970, s. 102 oraz tego samego autora: Pojęcie, przedmiot i przesłanki postępowania egzekucyjnego i zabezpieczającego — Wstęp do systemu prawa procesowego cywilnego, 1974, s. 341.

² J. Jodłowski, W. Siedlecki: Postępowanie cywilne — Część ogólna, Warszawa 1958, s. 354; W. Siedlecki: Czynności procesowe, jw.

wiem aktem prawnym złożonym z czynności podmiotów, które biorą w nim udział. Działania tych podmiotów realizują społeczną funkcję instytucji procesu cywilnego w celu wywołania skutku określonego przez ustawę procesową. Dlatego też „za czynności procesowe można uważać jedynie akty dokonywane przez podmioty, które mogą uczestniczyć w spełnianej w procesie cywilnym funkcji społecznej.” Podmiotami tymi są organa sądowe państwa, prokurator i strony.

Jeśli chodzi o skutki prawne czynności procesowych, to według W. Siedleckiego należy odróżnić bezpośrednie skutki prawne jako wynik samoistnych czynności oraz skutki tych czynności na całość procesu. Na przykładzie wniesienia pozwu chodzi w pierwszym wypadku o skutek w postaci przerwy przedawnienia, a w drugim wypadku — o akt prawny wszczynający postępowanie i łącznie z innymi czynnościami zmierzający do wydania przez sąd rozstrzygnięcia.³ W tym ostatnim znaczeniu skutku czynności procesowych rozumieć należy skutek procesowy zawarty w pojęciu czynności procesowej.

Tak więc czynnością procesową jest formalna czynność podmiotu procesowego, która według przepisów ustawy procesowej może wywrzeć skutki prawne dla procesu cywilnego.⁴

Wspomniano już, że rozważania na temat pojęcia czynności procesowych stają się pomocne w określeniu pojęcia czynności egzekucyjnych.⁵ Rozważmy teraz po-

³ W. Siedlecki: Czynności procesowe, jw., s. 763 i 704.

⁴ W. Siedlecki: Zarys postępowania cywilnego, 1966, s. 155.

M. Waligórski (Proces cywilny — Funkcja i struktura, 1947, s. 562) określił czynności procesowe jako czynności dokonane w ramach procesu, które wywierają skutki prawne dla samego procesu. Natomiast S. N. Abramow nazywa czynnościami procesowymi uregulowane w ustawie czynności sądu i innych podmiotów procesu cywilnego zmierzające do urzeczywistnienia celu procesu, których dokonanie albo omieszkanie pociąga za sobą skutki procesowe, a mianowicie powstanie, zmianę lub wygaśnięcie procesowych stosunków prawnych („Sowietskij graždanskij process”, 1962, s. 85). Por. również M. Piekar-ski: Pozbawienie strony możliwości obrony swych praw w postępowaniu cywilnym, s. 109.

⁵ J. Krajewski (Skuteczność a wykonalność orzeczeń cywilnych, NP 1971, nr 4, s. 542) zastanawia się nad pojęciem wykonalności i skuteczności orzeczenia sądowego i dochodzi do wniosku, że nie można w świetle obowiązującego kodeksu utożsamiać terminów „wykonanie” i „wykonanie w drodze egzekucji”. Chociaż oba te terminy w swej treści oznaczają realizację orzeczeń, to jednak ich zakresy są różne. Redakcja przepisów dotyczących wykonania wskazuje na przyjęcie przez ustawodawcę założenia, że każde orzeczenie sądu nadaje się do wykonania i dlatego jest wykonalne. Wykonalność oznacza realizację orzeczenia, doprowadzenie do skutków, do których osiągnięcia zmierzało postępowanie sądowe. Skutki prawne zaś ma każde orzeczenie sądowe. Różna treść orzeczeń powoduje, że jednoznaczne pojęcie wykonalności nie byłoby adekwatne do różnych grup orzeczeń. Z tego punktu widzenia orzeczenia dzielą się na dwie grupy: takie, których realizacja następuje w drodze egzekucji (orzeczenia zasądzające i wyjątkowo konstytutywne), oraz takie, które nie nadają się do realizacji w trybie przymusu państwowego. Kodeks obejmuje zatem pojęciem „wykonanie” realizację obu tych grup orzeczeń.

Wyjaśnienie pojęcia wykonalności pozwala na wytyczenie istoty i zakresu pojęcia skuteczności. W kodeksie brak jest wykładni tego pojęcia, dlatego też należy się posłużyć wyjaśnieniem potocznego znaczenia tego wyrazu. W potocznym rozumieniu skuteczność to wynik, rezultat czegoś, osiągnięcie oczekiwanego skutku. Każde orzeczenie sprowadza określone skutki, a wśród nich — i wykonalność. Ogół tych skutków można określić pojęciem skuteczności.

Por. Schönlke — Baur (Zwangvollstreckungsrecht und Konkursrecht, Tybinga 1956, s. 39), którzy rozróżniają wykonanie w szerokim znaczeniu oraz w węższym znaczeniu (w tym ostatnim wypadku jedynie dla wykonalności w drodze egzekucji sądowej). Por. również G. Furtner: Das Urteil im Zivilprozess, Monachium — Berlin 1961, s. 171 oraz A. F. Kleinman: Sowietskij graždanskij process, Moskwa 1964, s. 221 tudzież A. Miączynski: Skuteczność orzeczeń w postępowaniu cywilnym, 1974, s. 11.

szczególne elementy definicji czynności procesowych dla ustalenia pojęcia czynności egzekucyjnych.

Ze względu na podmiot, który dokonuje tych czynności, można by rozróżnić czynności organów egzekucyjnych, a więc sądu, komornika i państwowego biura notarialnego oraz organów pomocniczych: milicji obywatelskiej i wojska, prokuratora, organizacji społecznych ludu pracującego, stron, tj. wierzyciela i dłużnika, dalej — uczestników egzekucji lub osób uczestniczących w egzekucji, dłużnika zajętej wierzytelności, nabywcy ruchomości i nieruchomości, dozorczy ruchomości i wreszcie małżonka dłużnika. Jednakże czynności nie wszystkich wymienionych wyżej podmiotów będą wchodzić w pojęcie czynności egzekucyjnych. Dzieje się tak dlatego, że kodeks wyraźnie określa podmioty, których czynności stanowią czynności egzekucyjne. W szczególności z art. 759 § 1 i 758 k.p.c. wynika, że czynnościami egzekucyjnymi są jedynie czynności dokonywane przez organy egzekucyjne (sąd i komornika), do których właściwości należą sprawy egzekucyjne.⁶ Wobec zatem rozstrzygnięcia tej sprawy przez kodeks (a więc inaczej niż przy określeniu pojęcia czynności procesowej) odpada potrzeba zastanawiania się nad czynnościami innych podmiotów, których działanie nie jest objęte pojęciem czynności egzekucyjnych. Nasuwałoby się jedynie pytanie co do kwalifikacji czynności innych podmiotów wyżej wspomnianych (z wyłączeniem sądu i komornika). W nauce przyjęło się określać podejmowane w toku egzekucji czynności innych podmiotów jako czynności postępowania egzekucyjnego.⁷ Czynności te będą mieć wpływ na czynności organów egzekucyjnych, ale nie będą czynnościami egzekucyjnymi. I tak np. nie będzie sprawy egzekucyjnej i czynności egzekucyjnych organów egzekucyjnych bez wniosku wierzyciela (z wyłączeniem wypadków wszczęcia egzekucji z urzędu, na wniosek prokuratora lub organizacji społecznych ludu pracującego). Ponieważ tematem objęte są czynności egzekucyjne sądu, przeto ograniczę się tylko do ich omówienia. Poza zasięgiem rozważań pozostaną zatem czynności egzekucyjne komornika.

Kierując się kryteriami, które wzięto za podstawę do określenia czynności procesowych, można stwierdzić, że czynności egzekucyjne sądu stanowią akty prawne tegoż organu podejmowane w toku egzekucji w celu osiągnięcia skutku w postaci realizacji tytułu wykonawczego.⁸ Podobnie jak przy czynnościach procesowych, również przy czynnościach egzekucyjnych złożenie wniosku egzekucyjnego odnosi podwójny skutek prawny, a mianowicie: bezpośredni jako samoistna czynność (przerwanie biegu przedawnienia — art. 123 § 1 pkt 1 k.c.)⁹ oraz skutek dla wyniku całej egzekucji, którym jest zakończenie postępowania egzekucyjnego przez realizację tytułu wykonawczego. Naturalnie, ten drugi skutek ma zasadnicze znaczenie dla wyniku egzekucji, może zaś nastąpić jako suma skutków poszczególnych aktów prawnych podejmowanych przez organ egzekucyjny w toku egzekucji.

Czynności egzekucyjne sądu powinny być czynnościami formalnymi, czyli dokonanymi w przepisanej formie, we właściwym czasie i miejscu, oraz powinny być podjęte przez sąd uprawniony.

⁶ B. Dobrzański, M. Lisiewski, Z. Resich, W. Siedlecki: Kodeks postępowania cywilnego — Komentarz, 1969, s. 1054.

⁷ E. Wengerek: Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych, s. 102.

⁸ B. Wieczorek (Zivilprozessordnung und Nebengesetze, Berlin 1957, s. 973) stwierdza, że istotą egzekucji jest przełamanie przeciwstawiającej się woli dłużnika. Gdyby dłużnik zastosował się do treści tytułu wykonawczego, to nie doszłoby do egzekucji. Por. też W. Berutowicz: Postępowanie cywilne w zarysie, 1974, s. 399.

⁹ W. Berutowicz: Znaczenie prawne sądowego dochodzenia roszczeń, 1966, s. 39.

Jeśli chodzi o formę czynności egzekucyjnych sądu, to kodeks przewiduje tu formę postanowienia (art. 766 k.p.c.). Nie jest to jednakowoż wyłączna forma. Sąd może wydawać decyzje także w formie zarządzeń. Zagadnienie to jest w nauce sporne. Według W. Broniewicza sąd zawsze wydaje swe decyzje (czynności decyzyjne) w formie postanowień, wyroków i ewentualnie nakazów zapłaty, forma zaś zarządzeń odnosi się do decyzji przewodniczącego.¹⁰ Natomiast według W. Siedleckiego kryterium decydującym o formie czynności sądu jest to, czy sąd o czymś rozstrzyga. Jeżeli wchodzi w grę element rozstrzygania, to sąd wydaje swe decyzje w formie postanowień, w przeciwnym zaś razie w formie zarządzeń. Jak stwierdza dalej W. Siedlecki, wiele czynności sądu zmierza do przygotowania materiału do jakiegoś rozstrzygnięcia. Na przykład zarządzenie dochodzeń ma przygotować materiał do rozstrzygnięcia kwestii dopuszczenia dowodów.¹¹

Aczkolwiek omawiane zagadnienie nie ma znaczenia pierwszoplanowego, to jednak dla czystości konstrukcji prawnej powinno ono być uregulowane wyraźnie w ustawie. Przyjęcie za W. Siedleckim kryterium rozstrzygania jako wskazującego na formę decyzji sądu jest najbardziej przekonujące. Warto tu wskazać na art. 158 k.p.c., który stanowi o treści protokołu, przewiduje wymienienie zarządzeń i orzeczeń wydanych na posiedzeniach.

W kodeksie postępowania cywilnego, w tym także w części dotyczącej egzekucji, jest cały szereg przepisów, w których mowa jest o zarządzeniach sądu. Bliższa analiza tych przepisów wskazuje, że decyzje sądu w tym zakresie powinny być podejmowane w formie zarządzeń. Można by tu więc wymienić np. art. 4 k.p.c., który uprawnia sąd do zawiadomienia organu nadrzędnego jednostki gospodarki uspołecznionej, będącej stroną lub uczestnikiem postępowania, o sprawie, jeżeli osoby powołane do reprezentowania tej jednostki nie działają w postępowaniu. W takim wypadku niepodobna przyjąć, żeby sąd dokonywał tego zawiadomienia w formie postanowienia. Uczyni to niewątpliwie w formie zarządzenia.¹² Podobnie wszczęcie dochodzeń w celu ustalenia wartości przedmiotu sprawy (art. 25 k.p.c.), wyjaśnienia stanu majątkowego dla załatwienia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych (art. 116 § 1 k.p.c.), zawiadomienie prokuratora o sprawie, w której jego udział uważa się za potrzebny (art. 59 k.p.c.), dopuszczenie tymczasowo do podjęcia nagłej czynności procesowej osoby nie mogącej na razie przedstawić pełnomocnictwa (art. 97 § 1 k.p.c.), odbycie całego posiedzenia lub jego części przy drzwiach zamkniętych (art. 153 § 1 k.p.c.) i wiele innych — wszystko to nastąpi w formie zarządzenia.

W postępowaniu egzekucyjnym zaś sąd zarządza wydanie dokumentów potrzebnych do uzyskania klauzuli wykonalności, jeżeli wierzyciel nie może ich uzyskać

¹⁰ W. Broniewicz: Glosa do postanowienia SN z dnia 19.III.1969 r. I CZ 106/68, OSPIKA 1970, z. 6, s. 263 oraz Glosa do postanowienia SN z dnia 10.XI.1970 r. II CZ 139/70, OSPIKA 1971, z. 10, s. 435. Por. też tego autora: W kwestii zarządzeń sądu w postępowaniu cywilnym, NP 1972, s. 1128.

¹¹ W. Siedlecki: Przegląd orzecznictwa SN (Prawo procesowe cywilne — I półrocze 1970 r.), PiP 1971, nr 2, s. 347 oraz Glosa do postanowienia SN z dnia 10.XI.1970 r., II CZ 139/70, PiP 1972, s. 147.

¹² S. Lizer: Zarządzenie według kodeksu postępowania cywilnego, NP 1969, nr 6, s. 987. Paragrafy 65—69 regulaminu czynności sądów wojewódzkich i powiatowych w sprawach cywilnych i karnych przewidują zawiadomienie o niewłaściwej działalności jednostek gospodarki uspołecznionej i innych państwowych i społecznych jednostek organizacyjnych w formie notatki urzędowej sporządzonej przez przewodniczącego posiedzenia; do notatki w razie potrzeby załącza się odpisy protokołu, dokumentów lub orzeczenia z uzasadnieniem. Por. również tegoż autora: W kwestii zarządzeń sądu w postępowaniu cywilnym, NP 1973, nr 7—8, s. 1019—1097.

(art. 785 k.p.c.), dalej — sąd zarządza wykonanie aresztu, zbadanie stanu zdrowia dłużnika, wobec którego miałyby być wykonany areszt (art. 1057 § 1 i 1058 § 2 k.p.c.), itp.

Czynności egzekucyjne sądu powinny być dokonywane w budynku sądowym, a poza budynkiem tylko wtedy, gdy wymaga tego wyjaśnienie sprawy i charakter czynności (art. 151 k.p.c.). Ten ostatni wypadek z reguły będzie miał miejsce w razie zarządzenia przeprowadzenia dowodu z oględzin na miejscu przedmiotu sprawy.

Sprawa czasu dokonywania czynności wykonawczych uregulowana jest w art. 810 k.p.c. Przepis ten wyłącza przeprowadzanie omawianych czynności w dniu ustawowo uznanym za wolny od pracy oraz w porze nocnej.¹³ Jedynie w wypadkach szczególnie uzasadnionych czynności egzekucyjne mogą być dokonane w czasie ustawowo zakazanym, ale wyłącznie za pisemnym zezwoleniem prezesa sądu. W praktyce, takich wypadków w odniesieniu do czynności egzekucyjnych sądu w zasadzie nie ma. Nie można jednak całkowicie ich wykluczyć, jak np. w sprawach o odebranie dziecka, w których właśnie dobro dziecka wymaga podejmowania przez sąd czynności bez zwłoki, a więc również chyba w porze nocnej lub w dniu ustawowo wolnym od pracy.

Kwestia czynności egzekucyjnych uprawnionego sądu jak i czas ich dokonywania łączy się z ważnością podjętych przez ten sąd czynności. W tej materii należałoby m.in. rozważyć dwie ewentualne sytuacje, a mianowicie gdy czynności zostaną podjęte przez organ miejscowo niewłaściwy lub też rzeczowo niewłaściwy. Kodeks postępowania cywilnego w księdze dotyczącej postępowania egzekucyjnego nie daje odpowiedzi, jak należy wówczas postąpić. Należałoby tedy przez art. 13 § 2 k.p.c. sięgnąć do przepisów o postępowaniu rozpoznawczym. Jeżeli więc sprawę rozpoznał sąd miejscowo niewłaściwy, to okoliczność ta nie ma wpływu na ważność czynności sądu, samo zaś orzeczenie wydane przez ten sąd jest ważne. Inaczej natomiast kształtuje się sytuacja, gdy orzekł sąd rejonowy w sprawie należącej do właściwości sądu wojewódzkiego. Wówczas zachodzi nieważność postępowania, którą sąd ma obowiązek rozważyć w każdym stanie sprawy, a sąd rewizyjny, uchylając z tego powodu orzeczenie, obowiązany jest znieść postępowanie w zakresie, w jakim dotknięte było nieważnością (art. 381 § 1, 369 pkt 6 k.p.c.).

Powyższe zasady odnieść należy do czynności egzekucyjnych sądu. W razie więc podejmowania czynności w egzekucji przez sąd miejscowo niewłaściwy nie zachodzi nieważność postępowania. Jeżeli jednak podejmuje je organ egzekucyjny rzeczowo niewłaściwy, to czynności te powodują nieważność postępowania.

Problem ten dotyczy również podejmowania czynności egzekucyjnych przez sądowy organ państwa w rozumieniu przepisów prawa o ustroju sądów powszechnych.

Uchylenie nieważnego aktu wykonawczego sądu jest dopuszczalne przed jego prawomocnością na skutek wniesienia środka prawnego (art. 13 § 2, 395 § 2 k.p.c.). Uchylenia tego może dokonać ten sam sąd, który je wydał. Dotyczy to głównie orzeczeń kończących postępowanie w sprawie, albowiem takie np. orzeczenia, jak zawieszające postępowanie, mogą być zmienione przez podjęcie zawieszzonego postępowania. Z tego wypływają dwa wnioski, a mianowicie że prawomocność decyzji sądu pokrywa wszelkie braki powstałe przy dokonaniu czynności egzekucyjnych oraz że ważność postępowania egzekucyjnego sądu nie jest zależna od ważności czynności stron, jakie sąd przy dokonywaniu swej czynności wziął za pod-

¹³ Za porę nocną uważa się czas od godziny dwudziestej pierwszej do godziny siódmej (art. 134 § 2 k.p.c.).

stawę. Ostatnio wymieniony wniosek wynika stąd, że czynności egzekucyjne sądu są aktami samodzielnymi, mającymi własne warunki ważności i przewidziane skutki prawne.¹⁴

Czynnością egzekucyjną sądu jest zatem każde formalne działanie uprawnionego sądu jako organu egzekucyjnego, zmierzające według przepisów procesowych do powstania skutku prawnego dla prowadzonej egzekucji.¹⁵ Można więc rozróżnić czynności egzekucyjne sądu w znaczeniu szerszym i węższym. Pojęcie czynności egzekucyjnych sądu w znaczeniu szerszym stanowi suma czynności nadzorczych i wykonawczych sądu oraz czynności orzekania. Natomiast pojęcie czynności egzekucyjnych sądu w znaczeniu węższym obejmuje tylko jeden z wymienionych rodzajów czynności. O czynnościach nadzorczych mówi m.in. art. 759 § 2 k.p.c.

Natomiast wśród czynności orzekania można rozróżnić czynności w zakresie środków prawnych oraz w zakresie skutków egzekucji.¹⁶ Czynności orzekania wywołują bezpośrednie skutki w postępowaniu egzekucyjnym, gdyż rozstrzygają sprawę, jak np. postanowienie o przysądzeniu własności, przybiciu, umorzeniu postępowania albo o rozstrzygnięciu pewnych kwestii wynikających w toku postępowania, a zwłaszcza o właściwości, zwolnieniu od kosztów itp. Omawiane czynności w zasadzie wiążą sąd, który ich dokonał, mogą zaś być uchylone lub zmienione na skutek wniesionych środków odwoławczych przez sąd wyższej instancji. Należy zaznaczyć, że czynności orzekania w zakresie skutków egzekucji podejmuje również komornik, np. wydając postanowienie o ukaraniu grzywną, o umorzeniu lub zawieszeniu postępowania. Jednakże czynności w zakresie środków prawnych należą wyłącznie do sądu.

Czynności wykonawcze o charakterze manualnym należą do komornika, w zakresie zaś kierowania i przeprowadzania egzekucji w wypadkach wyraźnie wskazanych w kodeksie należą do sądu. Określać je będziemy nadal jako czynności egzekucyjne sądu.

Czynności egzekucyjne sądu ze względu na rodzaj i ich charakter można ująć w następujące grupy:

1. jako czynności egzekucyjne wykonywane w toku egzekucji prowadzonej przez sąd,
2. jako czynności egzekucyjne sądu stanowiące incydentalną część prowadzonej przez komornika egzekucji.

Do pierwszej grupy należy zaliczyć: egzekucję świadczenia wykonania czynności, którą może wykonać inna osoba (art. 1049 k.p.c.); egzekucję świadczenia wykonania czynności, której nie może wykonać inna osoba (art. 1050 k.p.c.); egzekucję świadczenia zaniechania pewnej czynności lub nieprzeszkadzania czynności wierzyciela (art. 1051 k.p.c.); postępowanie w przedmiocie wyjawienia majątku (art. 913—920 k.p.c.).

W drugiej grupie zaś mieszczą się czynności dokonywane przez sąd w toku prowadzonej przez komornika egzekucji dotyczącej nieruchomości, ruchomości oraz inne czynności sądu, jak postępowanie w wypadku zbiegu egzekucji sądowej z administracyjną (art. 773 k.p.c.), wykonywanie orzeczeń o wydanie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką (art. 1090 k.p.c.), ustanowienie

¹⁴ W. Siedlecki: Czynności procesowe, s. 712.

¹⁵ J. Jodłowski, W. Siedlecki: Postępowanie cywilne, s. 355; W. Siedlecki: Zarys postępowania cywilnego s. 155; E. Wengerek: Postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych, 1961, s. 116; W. Siedlecki: Nieważność procesu cywilnego, 1965, s. 38.

¹⁶ W. Siedlecki: Kodeks postępowania cywilnego — Komentarz, 1969, s. 1954.

kuratora (art. 802, 818 § 1, 819 § 2, 908, 928 k.p.c.), czynności wymienione w art. 807, 852 § 2 k.p.c.

Wśród czynności egzekucyjnych sądu podejmowanych w toku egzekucji dotyczącej nieruchomości i ruchomości znajdują się wszystkie czynności sądu przy egzekucji z nieruchomości (art. 987 k.p.c.), z ułamkowej części nieruchomości i wieczystego użytkowania (art. 1004 k.p.c.), ze statków morskich (art. 1014 k.p.c.), egzekucja w celu zniesienia współwłasności nieruchomości (art. 1066 k.p.c.), tudzież decyzje co do połączenia egzekucji z kilku nieruchomości leżących w okręgu różnych sądów (art. 926 k.p.c.), odjęcie dłużnikowi zarządu zajętej nieruchomości i ustalenie zarządcy (art. 931 k.p.c.), nadzór nad zarządcą nieruchomości (art. 937 k.p.c.) i czynności, o których mowa w art. 960 k.p.c.

WACŁAW MENDYS

Kilka uwag w sprawie tzw. „przestępstw komunikacyjnych”

Opracowanie poświęcone jest omówieniu wybranych, istotnych dla obrony zagadnień występujących w sprawach o przestępstwa z art. 145 k.k., a w szczególności — znaczeniu zasady ograniczonego zaufania, obowiązku rozważnego i ostrożnego prowadzenia pojazdu, szybkości bezpiecznej, a także roli w zadanach bieżących.

Wypadki komunikacyjne jako zjawisko społeczne są przedmiotem badań różnorodnych gałęzi nauki. Interesuje się nimi również nauka prawa, a prawa karnego w szczególności. Przecież w skutecznej realizacji odpowiednich norm prawa karnego upatruje się jeden z istotnych czynników zmierzających do ograniczenia liczby wypadków. Stanowisko to, skądinąd słuszne, rodzi jednak pewne niebezpieczeństwo, będące implikacją szeroko rozumianej zasady prewencji ogólnej, a mianowicie traktowania każdego wypadku jako przestępstwa komunikacyjnego po to, aby przez represję karną wdrażać ogół użytkowników dróg do poszanowania obowiązujących w ruchu przepisów i zasad.

Trzeba sobie jednakowoż zdawać sprawę z tego, że samo upowszechnienie motoryzacji — w związku z nieuniknioną niedoskonałością techniczną pojazdów oraz psychofizycznym ograniczeniem możliwości osób kierujących pojazdami — pociąga za sobą również nieunikniony element ryzyka, sprzyjający narastaniu liczby wypadków drogowych. Nie stawiając ostatecznych prognoz co do losów tej ogólnej tendencji, można nawet twierdzić, że wzrostowi świadomości prawnej społeczeństwa i rosnącemu poszanowaniu prawa (w naszym społeczeństwie są to zjawiska już odnotowane) towarzyszyć będzie procentowy wzrost liczby wypadków nie będących przestępstwami w stosunku do liczby popełnionych przestępstw komunikacyjnych.

Niebezpieczeństwo nadmiernej penalizacji zdarzeń związanych z bezpieczeństwem